

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.910/2016/4.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke
Dr. Pataki Árpád előadó bíró
Böszörményiné dr. Kovács Katalin bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Gerbál és dr. Kálmán Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Gerbál Szilvia ügyvéd)

Az alperesek:

I.-II. rendű

Az alperesek képviselője:

Dr. Göblyös János ügyvéd

A per tárgya:

Személyiségi jog

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.715/2015/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Debreceni Törvényszék 6.P.21.661/2014/23.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alperesnek személyenként 10.000-10.000 (tízezer-tízezer) forint összegű felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 300.000, azaz háromszázezer forint felülvizsgálati eljárási illetékes a felperes köteles az államnak megtéríteni, külön felhívásra.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2006 és 2014 között a Hajdú-Bihar megyei .. nagyközség polgármestere volt, 2014 óta pedig önkormányzati képviselő és

alpolgármester. A II. rendű alperes 2011. áprilisáig .. Polgármesteri Hivatal gazdasági vezetője volt, az I. rendű alperes pedig a II. rendű alperes házastársa. A Berettyóújfalui Rendőrkapitányság ismeretlen személy közérdekű bejelentése alapján a .. Önkormányzat részére Németországból juttatott adományok értékesítése tárgyában nyomozást megszüntette 2011. június 20-án. Ezt követően 2012. január 4-én az I. rendű alperes közérdekű bejelentést tett a Hajdú-Bihar megyei Kormányhivatal Törvényességi és Felügyeleti Főosztályán. A bejelentésben többek között a következők szerepeltek: „... Nagyközség Önkormányzata Németországból két kamion segélyszállítmányt kapott, amelynek egy része kereskedelmi céllal került felhasználásra, mindenféle számviteli bizonylat nélkül... A Polgármesteri Hivatal, az Öregek Otthona és a Turistaház építkezése és felújítása során szabálytalanságok történtek, egyes építkezéseknél a kivitelező részéről számla került kiállításra, azonban a munkákat közmunkások végezték... A polgármester, a jegyző, valamint a képviselő-testület tagjai nem tettek eleget vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségüknek.”

[2] A bejelentés továbbküldése alapján a Püspökladányi Városi Ügyészség elrendelte a nyomozás folytatását. Ennek során 2013. március 13-án az I. rendű alperest tanúként hallgatták ki. Tanúvallomásában előadta, hogy .. néhai fideszes országgyűlési képviselő rajta volt ezen az ügyön, gyakran tartott gyűlést ..n a .. fogadóban. A felperes egyen sem volt ott, „a más pártállása miatt, ő az MSZP embere, párttitkár volt világ életében.” Ugyanezen tanúvallomásában az I. rendű alperes előadta, hogy egy önkormányzati képviselő 2012 tavaszán azért mondott le, „mert nem akart részt venni abban a mocskosságban, amit .. végzett.” Egy másik önkormányzati képviselő lemondásának okaként azt jelölte meg, hogy ő „a ..i Önkormányzatnál folyó korrupció miatt” mondott le a tisztségéről. Egyebek mellett azt is előadta, hogy a faluban 2007-ben végezték el az orvosi rendelő felújítását, amelyet a .. végzett el, illetve annak vezetője .., aki .. jó barátja. Ő 2007-ben 9.807.732 forintról állított ki számlát, azonban a tényleges felújítási munkákat a közmunkások és a hivatal dolgozói végezték el. Azt is elmondta tanúvallomásában az I. rendű alperes, hogy 2010 augusztusában a Polgármesteri Hivatal akadálymentesítésre kapott állami támogatást. Itt is .. embere, .. lett megbízva a kivitelezéssel, itt teljes mértékben önkormányzati közmunkások végezték el a munkát, .. önkormányzati alkalmazott - akinek felesége .. titkárnője - vezetésével.” Az I. rendű alperes a tanúvallomásában azt állította, hogy a teljes munkát az akkori közhasznú munkások végezték el, a pénzt viszont .. kapta. Azt is közölte, hogy „egy családtagtól hallottam azt, hogy az említett leszámlázott pénzekből .. rengeteget visszaosztott .. .”

[3] A Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság Gazdaságvédelmi Osztálya 2012. április 17-én rendelkezett a sikkasztás bűncselekményének gyanúja miatt az adományok tárgyában folyamatban levő nyomozástól a vezető beosztású hivatalos személy által elkövetett vesztegetés és

egyéb bűncselekmények gyanúja miatt (az orvosi rendelő felújítása, a Polgármesteri Hivatal akadálymentesítése, az idősek otthonának építkezése és a temető üzemeltetése) tárgyában indult nyomozás elkülönítéséről, amely áttételt követően a Debreceni Nyomozóügyészség előtt Ny-157/2012. számon volt folyamatban. A határozat indokolása tartalmazta azt, hogy az I. rendű alperes tanúvallomásában elmondta azt is, hogy 2007 és 2010 között a .. Önkormányzat pályázati pénzeket nyert, amelyekből felújították az orvosi rendelőt, valamint elvégezték a Polgármesteri Hivatal akadálymentesítését. Ugyanakkor mindkét esetben a tényleges munkát közhasznú munkásokkal végezték el, de .. érdekeltségi köréhez tartozó ..., a .. számlázta le, majd a kapott mintegy 20.000.000 forintból .. részére jelentősebb összegeket osztott vissza. A képviselők lemondása indokaként megjelölt korrupciógyanúval kapcsolatban a Berettyóújfalui Rendőrkapitányság folytatta tovább a nyomozást 275/2011. bü. szám alatt. Ebben az ügyben a nevezett hatóság a nyomozást 2012-ben is folytatta, amikor sor került .. volt képviselő és az I. rendű alperes szembesítésére. Ezen alkalommal az I. rendű alperes kijelentette, hogy „Te azért mondtál le az önkormányzati képviselőtestületi tagságról, mert az önkormányzatnál korrupció folyik.” Ebben a vonatkozásban a Berettyóújfalui Rendőrkapitányság 2012. október 26-án kelt határozatával a nyomozást megszüntette.

[4] A közmunkásokkal végeztetett munkák tekintetében a Debreceni Nyomozóügyészség tanúként hallgatta meg az I. rendű alperest, aki többek között azt mondta el, hogy „-- szerint a jegyző jelenlétében .. azt mondta ..., hogy amennyiben halottanként 30.000-30.000 forintot fizet neki, az esetben ő üzemeltetheti tovább a temetőt... A Berettyóújfalui Rendőrkapitányságon tett tanúvallomásomban valóban említettem a nevezetteket között fennálló viszonyt, és azt is, hogy a .. által bizonyos munkákért számlázott pénzből nevezett .. is ad... Fenttartom az akkor elmondottakat azzal, hogy ez az eset három munkát érint, valamennyit ..ban. A Polgármesteri Hivatal akadálymentesítése, az orvosi rendelő felújítása, és az idősek otthonának építése körében hallottam, hogy a ..-je nevében számlázott az önkormányzatnak, és vett fel ennek megfelelően pénzt, de valójában a munkákat nem ő végezte, hanem az önkormányzat a közhasznú munkásaival végeztette el... Az ügyész elem tárja a már említett jegyzőkönyv rész azon aláhúzással megjelölt részét, amely szerint a pénzekből .. rengeteget visszaosztott ..nak. Azt hallottam, hogy .. tette zsebre ezeket a pénzeket.” A nyomozást ezekben a vonatkozásokban a Debreceni Nyomozóügyészség 2012. október 26-án kelt határozatával megszüntette. A határozat ellen az I. rendű alperes panaszt nyújtott be, amelyet a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség 2012. november 14-én elutasított.

[5] Az I. rendű alperes 2013. február 5-én beadványt intézett a Hajdú-Bihar megyei Főügyészséghez, és a napköziotthonos óvoda felújítási körében is visszaélésekre mutatott rá. A Hajdú-Bihar megyei Főügyészség 2013. február 15-én hivatali visszaélés büntette és más

bűncselekmények miatt nyomozást rendelt el, amely a Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság gazdaságvédelmi osztálya előtt volt 51/2013. bü. számon folyamatban. Ebben az eljárásban is tanúként hallgatták meg ezúttal a II. rendű alperest, aki úgy nyilatkozott, hogy „az biztos, hogy az ovi felújításában részt vettek közmunkások és hivatali dolgozók is.” Az is szerepelt az előadásában, hogy a munkanaplóba nem lehetett beírni , ami azt jelentette, hogy a felújítási munkák helyett tényleges elvégzett munkák helyett a karbantartást kell beírni. A II. rendű alperes tanúként azt mondta: „ A polgármester azt mondta, hogy az így nem szerepelhet a naplóban, mert a .. végzi a munkákat... A munkálatokban részt vevő közalkalmazottaknak (... ..) a vezetett naplóban nem lehetett beírni a polgármester-asszony utasítására, hogy a felújítási munkákban vettek részt... A polgármester 2010. decemberében megtiltotta, hogy számlákat érvényesítsem, mondván, nem kell nekem mindenről tudni... Több alkalommal elveszített számlákat a polgármester vagy postabontáskor, ami neki nem volt szimpatikus, azt nem adta ki. Így sok számla nem került a kötelezettségek állományába az év végén, a kötelezettségek állománya nem reális képet mutatott a mérlegben... A (segély) szállítmány beérkezése után a polgármester a hivatal folyosóján közölte velem, hogy a segélyszállítmányból ki kell árulni a közel 1.000.000 forintos szállítási díjat”.

- [6] A Hajdú-Bihar megyei Rendőr-főkapitányság Gazdaságvédelmi Osztálya a nyomozást 2014. augusztus 11-én megszüntette. A határozattal szemben az I. rendű alperes határidőben panaszt terjesztett elő. Panaszbeadványban az I. rendű alperes többek között a következőket írta: „A felújítási munkálatokkal kapcsolatban a közalkalmazottaknak elő volt írva, hogy mit kell a munkanaplóba írni, nem írhatták a valós munkavégzést... A közbeszerzés kiírásának időpontjában .. a képviselő-testület tagja volt, így nem volt kétséges a nyerő személye. A képviselő úr a polgármester asszonnyal és az alpolgármester úrral szoros kapcsolatban volt... A felújítási munkálatok során a gazdasági társaságok, a vállalkozás emberei nem voltak jelen. Köztudott, hogy a közmunkások és az önkormányzat dolgozói végezték el a szakmunkákat, illetve a segédmunkákat is... A közmunkásokat a polgármester asszony és az alpolgármester összehívta, kb. 70-80 embert, és meg lettek fenyegetve, hogy ha ellenük tanúskodni mernek, következménye lesz (kizárják a közfoglalkoztatásból).”
- [7] Ezt a panaszt a Püspökladányi Járási Ügyészség a 2014. augusztus 28-án kelt B.936/2013/16. számú határozatával elutasította. 2012. március 29-én .. nagyközségben falugyűlést tartottak, ahol egyebek mellett felszólalt az I. rendű alperes is.

A kereseti kérelem (kérelmek) és az alperes(ek) védekezése

- [8] A felperes pontosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy

az I.-II. rendű alperesek idézett kijelentéseikkel megsértették a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát. Kérte az alperesek eltiltását a további jogsértéstől, mindkettőjüket kötelezván egyetemlegesen 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére. A felperes sérelmezte azt is, hogy a hivatalos bejelentéseken kívül tett nyilatkozataikkal az I. és II. rendű alperes a nyilvánosság előtt arról beszéltek, hogy a felperes az adományt elsikkasztotta, továbbá azt is állították, hogy a polgármester asszonyt börtönre ítélték, ő már nem tartózkodhatna a polgármesteri hivatalban, továbbá az alperesek a büntetőeljárás tényét terjesztették (kikiabálták). A kereset szerint az I. rendű alperes olyan kijelentéseket is tett, hogy a polgármester asszony 40.000.000 forintot sikkasztott, őt börtönre ítélték, és nincs is joga bemenni a hivatalba. A felperes annak megállapítását is kérte, hogy az I. rendű alperes a falugyűlésen tett azon kijelentéseivel, hogy „korruptió megy az önkormányzatnál, ezért mondott le két képviselő, mert nem akartak részt abban a mocskosságban részt venni, ami az önkormányzatnál megy... Bizonyítani tudom, hogy rendőrségi eljárás van folyamatban a polgármester asszony ellen, mert elsikkasztotta az adományt... A polgármester asszony önhatalmúlag osztja ki a pozíciókat a képviselő családtagjai között... A jegyző, az alpolgármester és a polgármester hárman tesznek ki egy embert... Nem a település érdekét szolgálja, alkalmatlan polgármesternek" kijelentéseivel ugyancsak megsértették a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát.

- [9] Az I.-II. rendű alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Álláspontjuk szerint állampolgári jogaikkal éltek a bejelentések megtételénél, illetve tanúvallomásaikban legjobb tudomásuk szerint nyilatkoztak, ezért a kereset jogalapja teljességgel hiányzik.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét teljes egészében elutasította. Kötelezte a felperest a perköltség és a le nem rótt illeték megfizetésére. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes közszereplőnek minősült, és a kialakult gyakorlat értelmében szólásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága különleges védelmet élvez akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását a közfeladatot ellátó, illetve a közeletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti a nyilatkozat. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kereset tárgyává tett nyilatkozatok egyértelműen a felperes közszereplői minőségéhez kapcsolódnak, vagyis a helyi közügyek vitatását tartalmazták.
- [11] A hatósági eljárások kezdeményezése és folyamatba léte során tett alperesi nyilatkozatok tekintetében az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a közlések közügyeket érintenek, a felperes ezen közügyekben végzett működése révén közszereplőként érintik, és a közszereplők szélesebb tűréshatárát nem lépik túl. Hangsúlyozta, hogy egységes a

bírói gyakorlat abban, hogy a hatósági eljárások kezdeményezése és az annak során tett nyilatkozatok személyiségi jogvédelmet önmagukban nem alapoznak meg, jogsértés csak akkor állapítható meg, ha az eljárás kezdeményezésére és az ott tett nyilatkozatokra nézve egyértelműen megállapítható, hogy azokra visszaélésszerű joggyakorlás keretében került sor, vagy személyiségi jogsértést megalapozó többletelemeket tartalmaznak. A konkrét közlések tekintetében az elsőfokú bíróság ilyen visszaélésszerű joggyakorlást nem észlelt.

- [12] A hatósági eljárásokon kívül tett közlések vonatkozásában a bizonyítékokat az elsőfokú bíróság úgy mérlegelte, hogy a felperes az őt terhelő bizonyítási teher ellenére nem tudta bizonyítani azt, hogy személyére nézve a kifogásolt nyilatkozatokat az alperesek megtették volna. A tanúként kihallgatni kért személyek közvetlen észlelésen alapuló, vagyis közvetlen bizonyítékként szolgáló vallomást nem tudtak tenni, így a hatósági eljáráson kívül tett közlések vonatkozásában az elsőfokú bíróság a felperes terhére a bizonyítatlanság jogkövetkezményeit alkalmazta.
- [13] Ugyancsak a bizonyítatlanság jogkövetkezményeit alkalmazta az elsőfokú bíróság a falugyűlésen elhangzottakra vonatkozó állítások tekintetében. A falugyűlés jegyzőkönyve az I. rendű alperesnek tulajdonított kijelentéseket nem tartalmazta. Az elsőfokú bíróság szerint egyébként a kijelentések döntő többsége a szabad véleménynyilvánítás keretei között maradt, akkor is, ha tényleges elhangzásukat bizonyítani lehetett volna. Az elsőfokú bíróság szerint a sikkasztásra vonatkozó állítás elméletileg alkalmas lehetne a felperes jóhírnév védelméhez fűződő joga megsértésének megállapítására, de csak akkor, ha a nyilatkozat pontos tartalmát rekonstruálni lehetett volna. Amennyiben az állítás ugyanis a rendőrségi eljárás valós tényére és annak tárgya megnevezésére vonatkozik csupán, akkor nem minősül valótlan tényállításnak. Ezt a közlést a jegyzőkönyv nem tartalmazta. A felperes részéről kihallgatni kért két tanú csak emlékezetből idézte fel a történeteket három év távlatából, ez pedig nem alkalmas a nyilatkozat pontos szövegének, illetve szövegkörnyezetének megbízható rekonstruálására. Megjegyezte az elsőfokú bíróság azt is, hogy a tanúk egyike, .. az I. rendű alperessel hasonló ténybeli alapon szintén személyiségi jogi perben áll, továbbá a két tanú a felperessel érdekközösségben áll.
- [14] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és a felperest perköltség, valamint illeték megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a kérelem és az ellenkérelem korlátai között a szükséges bizonyítást lefolytatta, a bizonyítékokat megfelelően mérlegelte, a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntése is helytálló. A jogerős ítélet indokolása kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűen, a logika szabályainak megfelelően mérlegelte, indokolási kötelezettségének eleget tett, részletesen

kifejtve, hogy a felperes nem tudta bizonyítani az általa hivatkozott hatósági eljárásokon kívül és a falugyűlésen az alpereseknek tulajdonított kijelentések megtételét. A tanúvallomások bizonyító erejét nem csupán az elfogultságukra való hivatkozás, hanem az időmúlás is csökkentette, valamint figyelemmel kellett arra lenni, hogy ezen közlések semmiféle okiratban nem szerepeltek. A másodfokú bíróság abban is osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy a falugyűlésen állítottan elhangzott kijelentések nem lettek volna alkalmasak egyébként sem jogsértés megállapítására, mert a felperes közéleti szereplőnek minősül, és így az átlagosnál jobban kell túrnia az ezen minőségével kapcsolatos kritikákat.

- [15] A másodfokú ítélet rögzítette, hogy a hatósági eljárásokban foglalt kijelentések okiratokban kerültek rögzítésre, és az sem vitatható, hogy ezek a kijelentések a felperes személyére is vonatkoznak. A jogerős ítélet indokolása kiemelte azt, hogy a nyilatkozatok hírnévsértő jellegének megítélésakor az egész szövegkörnyezetet értékelni szükséges, a mérlegelésnél pedig nem az érintett személy sértettség érzéséből, hanem külső objektív szemléletből kell kiindulni. Egyértelműen rögzítette a jogerős ítélet azt a bírói gyakorlatot, amely szerint a hatóság előtti eljárás kezdeményezése, per megindítása vagy büntető feljelentés megtétele önmagában még nem valósít meg személyiségi jogsértést. Ez alól kivételt csak az jelent, ha ezen kezdeményezésekbe foglalt tényállítások indokolatlanul sértőek, bántóak, nyilvánvalóan ellentétesek a logika általános szabályaival.
- [16] A jogerős ítélet indokolása kifejtette, hogy a tanúként tett nyilatkozatok értékelésénél figyelembe kell azt venni, hogy a tanú tényelődadásának valós korlátja a hamis tanúzás büntetőjogi következménye, valamint a személyiségi jogok tiszteletben tartása. Önmagában az a körülmény, ha a hatóság a bizonyítékok értékelésénél a kifogásolt közléseket nem találja elégségesnek, még nem lehet személyiségi jogi jogsértésként értékelni. Ha az eljárások valamennyi kijelentése utólagos felülvizsgálatának elvét a személyiségi jogi per bírósága elfogadná, akkor az a hatósági eljárásokat ellehetetlenítené, hiszen csak polgári jogi szankció ellenében lehetne tanúvallomást tenni. Ahogyan azt sem lehet érdemben kifogásolni, ha a nyomozás megszüntetésével szemben az arra jogosult személy él a panasz eszközével, hiszen ez a jogszabály által biztosított lehetőség a feljelentés, illetve bejelentés megtételének lehetőségével együtt. A jogerős ítélet indokolása rögzítette, hogy önmagában az a körülmény, hogy a feljelentésben, a tanúvallomásokban, illetve a nyomozás megszüntetése elleni panaszokban az alperesek a felperes személyét érintő olyan eseményekre, történésekre tettek kijelentéseket, amelyeket a hatóságnak kellett kivizsgálnia, még nem eredményezi a jó hírnév sérelmét. Az alperesek a hatóságoktól kivizsgálni kért, az adományokkal és az építkezésekkel összefüggő, általuk vélt visszaélésekre tettek tényállításokat, amelyek kapcsolódtak az

eljárások kezdeményezéséhez, folytatásához. A jogerős ítélet szerint az alperesek ezen nyilatkozataikkal nem lépték túl a megengedett joggyakorlás kereteit. A jogerős ítélet szerint annak a feltételezésnek az előadása, hogy egyes képviselők azért mondtak le képviselői tisztségéről, mert nem akartak részt venni a felperest érintő korrupciós tevékenységekben, nem a felperes személyére nézve állít tényeket, másrészt pedig a felperes tevékenységét értékeli, és a közéleti kritikai keretei között maradt. Ezek a vélemények nem tartalmaztak a jogerős ítélet szerint olyan fordulatokat, jelzőket, amelyek az általános közfelfogás szerint sértő, bántó, lekicsinylő tartalmúak lennének. Önmagában az a körülmény, hogy az alperesek éltek a számukra biztosított jogi lehetőségekkel, a bejelentésekre, illetve a feljelentésekre vonatkozó szabályokat érintik, és nem jelentenek az alperesek részéről joggal való visszaélést. A felperes pártkötődésére vonatkozó nyilatkozat egyértelműen olyan véleménynek minősül, amelyet egy közéleti vita keretében egy közszereplőnek el kell tűrnie. Az a felperes megítélése szempontjából legfeljebb lényegtelen pontatlanságnak tekinthető, hogy nem a felperes, hanem házastársa volt a korábbi politikai rendszerben párttitkár.

- [17] Külön foglalkozott a jogerős ítélet azzal, hogy az elsőfokú bíróság által az alperesek javára megítélt személyenként 550.000 forint összegű perköltség pertárgy értékére és a bizonyítási eljárás bonyolultságára tekintettel nem volt eltúlzott mértékű.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan pedig a hatályon kívül helyezés mellett a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát kérte, vagyis a keresettel egyező tartalmú ítélet meghozatalát igényelte. A felperes álláspontja szerint valós alap van a bizonyítékok Kúria általi felülmérlegelésére, mert a különböző hatósági eljárásokat az alperesek visszaélésszerűen kezdeményezték, egyetlen céljuk volt a felperessel szemben – bosszúból kezdeményezték az eljárásokat azt követően, hogy a II. rendű alperes munkaviszonyát a polgármesteri hivatalnál megszüntették. Visszaélésszerű magatartásra utal az, hogy a felperesek különböző beadványaikkal, panaszaikkal a folyamatban lévő eljárásokat tendenciózusan elhúzták, és igenis indokolatlanul bántó, sértő, megalázó kifejezéseket használtak a felperes személyével szemben, őt minden alapot nélkülözően korrupciós bűnözőként kívánták beállítani. A falugyűlésen elhangzottak kapcsán a felperes arra az álláspontra helyezkedett, hogy a lefolytatott bizonyítás nem volt eredménytelen, igazolni tudta azt, hogy ezen alkalommal elhangzott az I. rendű alperes részéről annak valótlan állítása, hogy ő a felperes önhatalmúan osztott pozíciókat a képviselőtestületi tagok családtagjainak, és az is bizonyításra

került, hogy a korrupciós vád is elhangzott ezen alkalommal.

- [19] Az alperesek a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték annak helyes indokai alapján.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A Kúria a jogerős ítéletet megalapozottnak találta, ezért azt a Pp. 273. §-e alapján hatályában fenntartotta.
- [21] A Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálati eljárásban rendelkezésre álló iratok alapján dönt, a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A (2) bekezdés szerint a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A felülvizsgálati eljárásban általános alapelv az is, hogy a felülvizsgálati eljárásban nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Jogszabálysértést a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen, vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhat meg (BH 1999. évi 44-es jogeset, BH 2013. évi 119-es jogeset).
- [22] A régi (1959. évi IV. tv.) Ptk. 75. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. Ezen jogok a törvény védelme alatt állnak. A 76. § értelmében a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti, különösen ... a becsület és az emberi méltóság megsértése. A Ptk. 78. § (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jóhírnév védelmére is. A (2) bekezdés szerint a jóhírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyére vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztelt, vagy való tényt hamis színben tüntet fel. A jelen esetben a felperes az alperesek olyan nyilatkozatait, kijelentéseit sérelmezte, amelyek egyértelműen a felperes polgármesteri tevékenységével összefüggésben születtek. A felperes korábban polgármesterként, a jelenben önkormányzati képviselőként, illetve alpolgármesterként egyértelműen közszereplőnek minősül.
- [23] Helytállónan állapította meg mind az elsőfokú, mind a másodfokú ítélet azt, hogy a következetes bírói gyakorlat értelmében a közéleti szereplőknek az átlagosnál jobban kell tűnniük a tevékenységükkel okozati összefüggésben kifejtett kritikai megnyilvánulásokat. Az Alkotmánybíróság 36/1994. (VI.24.) AB számú határozatának indokolása kifejtette, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog a véleményt annak érték és valóságtartalmára tekintet nélkül védi. Az alaptörvény a szabad kommunikációt biztosítja, és nem annak tartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alapjoga. Ebben a folyamatban helye van minden véleménynek, jónak és károsnak, kellemesnek és sértőnek egyaránt. Az Alkotmánybíróság ezen határozata részletesen elemzi az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó gyakorlatát. A döntések ismétlődő alaptétele, hogy nincs demokratikus társadalom pluralizmus, tolerancia és nyíltság nélkül, a véleménynyilvánítás

szabadsága a demokratikus társadalom egyik alapköve, fejlődésének egyik feltétele. E szabadság az olyan gondolatokat, információkat, elveket és nézeteket is megilleti, amelyek sértőek, meghökkentőek vagy aggodalmat keltenek. Az Alkotmánybíróság rögzíti: a véleménynyilvánítási szabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. A közhatalom gyakorlásában részt vevő személyek védelmében a véleménynyilvánítás szabadságának szűkebb körű korlátozása felel meg a demokratikus jogállamiságból adódó alkotmányos követelményeknek. A demokratikus hagyományokkal rendelkező társadalmak tapasztalatai szerint is e vitákban esetenként kellemetlen, éles, esetleg igazságtalan támadásokat intéznek a kormányzat és a közhivatalnokok ellen, és nyilvánosságra kerülnek olyan tények is, amelyek a közéleti szereplők becsületének csorbítására alkalmasak. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint kiemelkedő alkotmányos érdek az állami és a helyi önkormányzati feladatokat ellátó szervek és személyek tevékenységének nyilvános bírálhatósága. Az Alkotmánybíróság összefoglalóan azt az álláspontot foglalta el, hogy a véleménynyilvánítási szabadság csak kisebb mértékben korlátozható a közhatalom gyakorlóinak védelmében. A véleménynyilvánítás szabadsága általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóságtartalmától is. Önmagában valamely tény közlése is véleménynek minősülhet, hiszen magának a közlésnek a körülményei is tükrözhetnek véleményt. Azaz a véleménynyilvánítás alkotmányos alapjoga nem korlátozódik csupán az értékítéletekre.

- [24] Az értékítéletre, az egyén személyes véleményére, a véleménynyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, függetlenül attól, hogy az értékes vagy értéktelen, igaz vagy hamis, érzelmen vagy észérveken alapul. A szintén alkotmányos oltalom alatt álló emberi méltóság, becsület, jóhírnév, az értékítéletben megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet. Ebben a viszonylatban az Alkotmánybíróság azt is leszögezte, hogy fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésével kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak. A demokratikus jogállam állami és önkormányzati intézményeinek szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája – még ha az becsületsértő értékítélet formájában történik is – a társadalom tagjainak, az állampolgároknak olyan alapvető alanyi joga, amely a demokrácia lényegi eleme. Azt is tartalmazza ugyanakkor ezen határozat indokolása, hogy a véleménynyilvánítási szabadság nem ilyen feltétlen tényállítások tekintetében, vagyis a véleménynyilvánítás szabadsága nem terjed ki a becsületsértésre alkalmas valótlan tények közlésére akkor, ha a nyilatkozó személy kifejezetten tudatában van a közlés valótlanságának, vagy foglalkozása, hivatása gyakorlásának szabályai szerint elvárható

lett volna tőle a tények valóságtartalmának vizsgálata, de a véleménynyilvánítási alapjog felelős gyakorlásából adódó gondosságot elmulasztotta. Véleménynyilvánítás szabadsága csak a bírálat, jellemzés, nézet és kritika szabadságát foglalja magában, de az alkotmányos védelem nem terjed ki a tények meghamisítására.

- [25] Az állandó bírói gyakorlat az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazza a Legfelsőbb Bíróság által eredetileg a sajtó-helyreigazítási eljárásokra nézve kidolgozott kollégiumi állásfoglalásokban rögzített vizsgálati szempontokat. Ennek megfelelően a PK. 12. számú állásfoglalás II. pontja alapján az igény elbírálásánál a közléseket a maguk egészében kell vizsgálni. A kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni, a végzések egymással összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni, és az értékelésnél tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, politikai, tudományos és művészeti vita önmagában nem lehet jogsértés megállapításának alapja.
- [26] Mindezen általános szempontok figyelembe vétele mellett a Kúria az összes körülmény vizsgálatával arra a meggyőződésre jutott, hogy az eljáró bíróságok helytállóan értékelték véleményként, közéleti vita részeként az I.-II. rendű alperesek által személyesen előadottakat, a feljelentések, illetve bejelentések, valamint a tanúvallomások tartalmát, továbbá a II. rendű alperes által a falugyűlésen, illetve „jegyzőkönyvön kívül” tett nyilatkozatok tartalmát. Helytállóan mutattak rá az eljáró bíróságok, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint önmagában büntetőeljárás vagy más hatósági eljárás kezdeményezése nem sért személyhez fűződő jogot, még akkor sem, ha az adott eljárás feljelentett vagy bejelentett személy elmarasztalása nélkül ér véget. (BH 2000. évi 223. jogeset, BH 2002. évi 624. jogeset) Jogsértés csak akkor állapítható meg, ha a bejelentések vagy feljelentések tartalma elszakad az adott ügy tárgyától, szövege kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, sértő, megalázó, burkoltan valótlan tényállítást fejez ki, vagy nyilvánvalóan ellentétes a véleményalkotás elemi szabályaival (BH 1993. évi 89. jogeset, BH 2003. évi 407. jogeset). Helyes mérlegeléssel állapította meg a jogerős ítélet, hogy a feljelentések, bejelentések, illetve a büntetőeljárások során tett tanúvallomások ilyen módon értékelhető elemeket nem tartalmaznak.
- [27] A felülvizsgálati kérelem azért is minősítette visszaélésszerűnek az alperesek joggyakorlását, mert álláspontja szerint az alperesek a különböző eljárásokat a felperessel szemben bosszúból indították azért, mert a felperes polgármestersége alatt megszűnt a II. rendű alperes foglalkoztatása a polgármesteri hivatalban. A felperes előadása szerint az alperesek nem elégedtek meg azzal, hogy munkaügyi eljárást kezdeményezzenek (amelyet a II. rendű alperes meg is nyert), hanem kifejezetten bosszúból, a felperes személyes

lejárataására törekedtek. A felperes előadta azt is, hogy a különböző eljárásokat az alperesek szándékosan elhúzták különböző bejelentésekkel, illetve panaszokkal. A Kúria szerint a felperes ezen előadása alapvetően nem változtatja meg a mérlegelési szempontokat a bírói gyakorlat, illetve az Alkotmánybíróság gyakorlata ismeretében. Az lehetséges, hogy az alperesek „közéleti aktivitása” azt követően jelentősen fokozódott, hogy a II. rendű alperest elbocsátották, de ez nem érinti azt, hogy törvényes joguk volt a különböző eljárások kezdeményezésére. Megjegyzi a Kúria azt is, hogy a kivizsgáló hatóságok visszaélésszerű magatartást az alperesek esetében nem állapítottak meg, kijelentéseket, illetve feljelentéseket érdemben kivizsgálták.

- [28] Nem jogsértő a jogerős ítélet abban a vonatkozásban sem a Kúria szerint, hogy a bizonyítatlanságot miként értékelték a felperes terhére „a jegyzőkönyvön kívüli”, valamint a falugyűlésen tett nyilatkozatok tekintetében. A jogerős ítélet érdemi indokát adta annak az elsőfokú bíróság döntésével összhangban, hogy a felperes által meghallgatni kért tanúk vallomása miért nem alkalmas az elhangzottak bizonyítására jegyzőkönyvi rögzítés hiányában, és az időmúlásra is tekintettel.
- [29] Mindezek alapján a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy nem volt indok arra, hogy a Kúria kivételesen felülmérlegelje a jogerős döntést és annak indokait. Az Alkotmánybíróság legutóbbi határozataiban foglaltak is (7/2014. számú AB határozat, 28/2014. számú AB határozat) arra mutatnak, hogy a közügyek vitathatóságát kell alapvetően előtérbe helyezni akkor, amikor szabad véleménynyilvánításhoz való jog érvényesülését kell összemérni az egyéni személyiségi jogokkal közéleti szereplők esetében. A Kúria mindezek alapján az érdemben helytálló és kellően megindokolt jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati eljárással járó perköltség viselésére a felülvizsgálati eljárásban is pervesztes felperes köteles a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. A perköltség az alperesek jogi képviselőjének munkadíjából és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetékből tevődik össze.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [30] 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 75. § (1) bekezdés, 76. §, 78. § (1) és (2) bekezdés, Pp. 78. § (1) bekezdés, 164. § (1) bekezdés, 206. §, 275. § (3) bekezdés, 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdés, 6/1986 (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet

A döntés elvi tartalma

- [31]

Záró rész

[32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2016. november 16.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó
bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

AM

tisztviselő